

καίω

καίω κ. **καίγω**, ρ. [*<αρχ. καίω*], καίω. **1.** έχω υψηλό πυρετό: «πρέπει να φωνάξουμε έναν γιατρό, γιατί καίει το παιδί». **2.** εμπνέω σε κάποιον μεγάλο ερωτικό πάθος, τον βασανίζω ερωτικά (Λαϊκό τραγούδι: **μ' έκαψες** γειτόνισσα, κακούργα δολοφόνισσα). **3.** προδίδω, ρουφιανεύω: «πήγε και μ' έκαψε στην Ασφάλεια». (Λαϊκό τραγούδι: *κοίτα πως να μην ανάψεις, και σε δούνε και με **κάψεις***). **4.** προκαλώ σε κάποιον μεγάλη λύπη, μεγάλη ηθική ή οικονομική ζημιά με τις πράξεις ή με τα λόγια μου: «μ' έκαψες μ' αυτά σου τα καμώματα || μ' έκαψες με τις συμβουλές σου || τον έκαψες τον άνθρωπο, που τον ξεμπρόστιασες μπροστά στη γυναίκα του». (Λαϊκό τραγούδι: *αυτή που **έκαψε** παιδάκια, αυτή που έκλεισε σπιτάκια, πρόσεχε να μην παρασυρθείς*). **5.** (για τιμές εμπορευμάτων) είναι πολύ υψηλές: «οι τιμές καίνε σήμερα στην αγορά». **6.** (για χαρτοπαίγνιο) παρασέρνω με το παιχνίδι μου τον άλλον παίχτη και τον θέτω εκτός παιχνιδιού: «νόμιζα πως είχε καλό φύλλο και μ' έκαψε, γιατί τράβηξα απ' τα δεκαοχτώ κι έφερα δεκάρι». **7.** (για μηχανές) καταναλώνω: «όταν τ' αυτοκίνητο είναι καινούριο, δεν καίει πολύ», δηλ. η μηχανή του δεν καταναλώνει πολύ βενζίνη ή πολλά λάδια. **8.** στην προστακτ. αορ. **κάψ' το** κ. **κάφ' το**. (Λαϊκό τραγούδι: *κάν' τονε Σταύρο, κάν' τονε, βάλ' του φωτιά και **κάφ' τονε***). (Ακολουθούν 55 φρ.).

- για τον ψύλλο καίει το πάπλωμα, βλ. λ. [πάπλωμα](#).

- είναι μάρκα μ' έκαψες! βλ. λ. [μάρκα](#).

- έκαψα την κάπα μου να μην την τρώνε οι ψείρες, βλ. λ. κάπα.

- έκαψε πηνίο, βλ. λ. πηνίο.

- έκαψε τις φλέβες του, βλ. λ. φλέβα.

- έκαψε φλάντζα, βλ. λ. φλάντζα.

- ένα και να καίει, βλ. λ. ένα.

- θα μας κάψει ο Θεός, βλ. λ. [Θεός](#).

- θα πέσει κεραυνός να μας κάψει! βλ. λ. [κεραυνός](#).

- θα πέσει κεραυνός να σε κάψει! βλ. λ. [κεραυνός](#).

- θα πέσει φωτιά να μας κάψει! βλ. λ. [φωτιά](#).

- θα πέσει φωτιά να σε κάψει! βλ. λ. [φωτιά](#).

- θα σε κάψει ο Θεός, βλ. λ. [Θεός](#).

- θα το κάψουμε, προμηνύεται μεγάλο, τρικούβεργο γλέντι: «στο γάμο της αδερφής μου, θα το κάψουμε!». (Λαϊκό τραγούδι: *στα κέφια πάνω, κούκλα μου, θα κάνουμε στραπάτσα, για γούστο **θα το κάψουμε**, λεφτά υπάρχουν μάτσα!*). Συνών. θα καεί το πελεκούδι.

- καίει και δεν καπνίζει, ενεργεί με μεγάλη μυστικότητα, είναι ύπουλος: «πρόσεχε πολύ αυτόν τον άνθρωπο, γιατί καίει και δεν καπνίζει».

- καίει ο ήλιος, βλ. λ. [ήλιος](#).

- καίει ο τόπος, βλ. λ. τόπος.

- καίει πετρέλαιο, βλ. λ. πετρέλαιο.

- καίει το σπίτι, βλ. λ. σπíti·
- καίει το στομάχι μου, βλ. λ. [στομάχι](#)·
- καίνε τα κάστανα στα χέρια του, βλ. λ. κάστανο·
- καίω ένα τσιγάρο, βλ. λ. τσιγάρο·
- καίω καρδιές, βλ. λ. [καρδιά](#)·
- καίω λιβάνι (σε κάποιον), βλ. λ. λιβάνι·
- καίω το χαρτί μου, βλ. λ. χαρτί·
- μ' έκαψε ο ήλιος, βλ. λ. [ήλιος](#)·
- μας έκαψε το καλοκαίρι, βλ. λ. καλοκαίρι·
- με καίει, **α.** με ενδιαφέρει πολύ: «δεν ξέρεις πόσο με καίει να παντρέψω την κόρη μου, γιατί την πήραν τα χρόνια!». (Λαϊκό τραγούδι: δε θέλω να γυρίσεις και ας **με καίει** τόσο). **β.** μου προξενεί μεγάλη στενοχώρια: «με καίει πολύ κάθε φορά που θυμάμαι πώς χώρισα με τη γυναίκα μου». (Λαϊκό τραγούδι: δε με νοιάζει ό,τι κι αν λένε κι ας **με καίνε** κι ας με καίνε)·
- με καίει και με τσουρουφλίζει, **α.** με ενδιαφέρει πάρα πολύ: «με καίει και με τσουρουφλίζει η προκοπή αυτού του παιδιού». **β.** μου προξενεί πολύ μεγάλη στενοχώρια κάτι: «με καίει και με τσουρουφλίζει, κάθε φορά που θυμάμαι το θάνατο του πατέρα μου»·
- μη, καίει! απαγορεύεται, δεν είναι επιτρεπτό: «να μπω κι εγώ μέσα χωρίς εισιτήριο; -Μη, καίει!». Από την απαγορευτική φρ. της μητέρας, όταν βλέπει το μικρό παιδί της να επιχειρεί να πιάσει κάτι που ίσως το κάψει, του κάνει κακό. Συνών. μη, τζιζ(!)·
- μου 'καψε τα σπλάχνα ή μου 'χει κάψει τα σπλάχνα, βλ. λ. [σπλάχνο](#)·
- μου 'καψε τα σωθικά ή μου 'χει κάψει τα σωθικά, βλ. λ. [σωθικά](#)·
- μου 'καψε τα τζιγέρια ή μου 'χει κάψει τα τζιγέρια, βλ. λ. [τζιγέρι](#)·
- μου 'καψε τη γούνα ή μου 'χει κάψει τη γούνα, βλ. λ. [γούνα](#)·
- μου 'καψε την καρδιά ή μου 'χει κάψει την καρδιά, βλ. λ. [καρδιά](#)·
- να καούν τα κάρβουνα! βλ. λ. κάρβουνα·
- να με κάψει η Παναγία! βλ. λ. [Παναγία](#)·
- να με κάψει ο Θεός! ή ο Θεός να με κάψει! βλ. λ. [Θεός](#)·
- να με κάψει ο Χριστός! βλ. λ. Χριστός·
- να με κάψουν τα δώδεκα βαγγέλια, βλ. λ. [βαγγέλιο](#)·
- να πέσει κεραυνός να μας κάψει! βλ. λ. [κεραυνός](#)·
- να πέσει κεραυνός να σε κάψει! βλ. λ. [κεραυνός](#)·

- να πέσει φωτιά να με κάψει! βλ. λ. [φωτιά](#).
- να πέσει φωτιά να σε κάψει! βλ. λ. [φωτιά](#).
- να σε κάψει ο Θεός! ή ο Θεός να σε κάψει! βλ. λ. [Θεός](#).
- να σε κάψω Γιάννη, να σ' αλείψω λάδι να γιάνει ή να σε κάψω Γιάννη, να σεβάλω μύξα να γιάνει, βλ. λ. [Γιάννης](#).
- ξέρανε το χορτάρι σου, όσο που καίει ο ήλιος, βλ. λ. [ήλιος](#).
- το κάψαμε, διασκεδάσαμε έντονα, πάρα πολύ ευχάριστα: «παντρεύτηκε χτες ο τάδε και το κάψαμε». Συνών. κάηκε το πελεκούδι.
- το 'καψε το ρημάδι, βλ. λ. ρημάδι.
- το νερό που καίει, βλ. λ. [νερό](#).
- φωτιά και λάβρα να σε κάψει! βλ. λ. λάβρα.
- φωτιά να με κάψει! βλ. λ. [φωτιά](#).
- φωτιά να σε κάψει! βλ. λ. [φωτιά](#).
- φωτιά που μας έκαψε! βλ. λ. [φωτιά](#).
- χόλιασε ο καλόγερος κι έκαψε τα ράσα του, βλ. λ. [καλόγερος](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας